

به نام خدا

هنر تدریس موثر در کلاس های چند فرهنگی: راهنمایی برای احترام به تفاوت ها و تعامل فرهنگی

مولفان :

فرزانه احمدی

نازنین احمدی

زهرا ملکی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: احمدی، فرزانه، ۱۳۷۱
عنوان و نام پدیدآور: هنر تدریس موثر در کلاس های چند فرهنگی: راهنمایی برای احترام به تفاوت ها
و تعامل فرهنگی / مولفان فرزانه احمدی، نازنین احمدی، زهرا ملکی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۳۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۴۴۵-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: تدریس موثر - کلاس های چند فرهنگی - تعامل فرهنگی
شناسه افزوده: احمدی، نازنین، ۱۳۶۷
شناسه افزوده: ملکی، زهرا، ۱۳۶۵
رده بندی کنگره: PN۲۱۵۸
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۱۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۶۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: هنر تدریس موثر در کلاس های چند فرهنگی: راهنمایی برای احترام به تفاوت ها و تعامل فرهنگی
مولفان: فرزانه احمدی - نازنین احمدی - زهرا ملکی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۳۸۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۴۴۵-۳
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست محتوا

پیشگفتار	۷
مقدمه	۹
فصل اول : درک تنوع فرهنگی	۱۱
مفهوم فرهنگ	۱۳
دیدگاه های تاریخی در مورد چندفرهنگی	۱۷
تغییرات جمعیتی و فرهنگی	۲۱
هویت فرهنگی و خودآگاهی	۲۴
نقش زبان در فرهنگ	۲۸
شناخت تعصبات ضمنی	۳۲
تاثیر کلیشه ها	۳۶
تقاطع در کلاس درس	۴۰
فصل دوم : ایجاد یک محیط کلاس درس فراگیر	۴۵
طراحی کلاس های آموزشی پاسخگوی فرهنگی	۴۷
ایجاد اعتماد با دانش آموزان	۴۹
چیدمان و دکوراسیون کلاس درس فراگیر	۵۱

۵۳	اجرای سیاست های ضد تعصب.....
۵۵	ارتباطات حساس فرهنگی.....
۵۷	پرداختن به ریز تهاجمات.....
۵۹	تشویق صدای دانشجو و انتخاب.....
۶۲	ایجاد هنجارهای فرهنگی مرتبط.....

فصل سوم : توسعه برنامه درسی و ارتباط فرهنگی ۶۵

۶۷	اصول آموزش فرهنگی مرتبط.....
۶۹	یکپارچه سازی محتوای چندفرهنگی.....
۷۱	تطبیق طرح های درس برای ارتباط فرهنگی.....
۷۴	استفاده از منابع متنوع فرهنگی.....
۷۶	ارزیابی بازنمایی های فرهنگی در متون.....
۷۸	همسویی برنامه درسی با زمینه های فرهنگی دانش آموزان.....
۸۱	ترویج تفکر انتقادی در مورد فرهنگ.....
۸۵	شیوه های ارزیابی فرهنگی مرتبط.....

فصل چهارم : راهبردهای آموزشی برای یادگیرندگان متنوع ۸۹

۹۱	آموزش متمایز در تنظیمات چندفرهنگی.....
۹۴	تکنیک های یادگیری مشارکتی.....
۹۸	روش های آموزشی پاسخگوی فرهنگی.....
۱۰۲	استفاده از فناوری برای پر کردن شکافهای فرهنگی.....

- ۱۰۵.....قصه گویی و روایت های فرهنگی
- ۱۰۸.....رویکردهای یادگیری چندوجهی
- ۱۱۰.....استراتژی های پشتیبانی از زبان
- ۱۱۳.....تشویق تبادلات فرهنگی و گفتگو

فصل پنجم : تعامل خانواده ها و جوامع ۱۱۷

- ۱۱۹.....ایجاد مشارکت با والدین
- ۱۲۱.....درک پویایی خانواده و شیوه های فرهنگی
- ۱۲۴.....ارتباط موثر با خانواده های متنوع فرهنگی
- ۱۲۶.....سازماندهی رویدادها و فعالیت های چندفرهنگی
- ۱۲۸.....منابع جامعه و سیستم های پشتیبانی

منابع و ماخذ ۱۳۱

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول

درک تنوع فرهنگی

مفهوم فرهنگ

مفهوم فرهنگ پیچیده، چندوجهی و عمیقاً در تار و پود جوامع بشری جا افتاده است. این شامل باورها، ارزش‌ها، هنجارها، آداب و رسوم، سنت‌ها و شیوه‌هایی است که شیوه‌های زندگی و تعامل مردم با یکدیگر را شکل می‌دهند. فرهنگ یک موجود ثابت نیست. در طول زمان تکامل می‌یابد و به طور قابل توجهی در جوامع و جوامع مختلف متفاوت است. درک تنوع فرهنگی، به ویژه در زمینه آموزش و تدریس، مستلزم درک دقیق این عناصر پویا و پیچیده است. (ورزقان 2023, et al.)

فرهنگ اغلب به عنوان شیوه زندگی مشترک گروهی از مردم توصیف می‌شود. این نه تنها جنبه‌های ملموس مانند هنر، موسیقی و لباس را در بر می‌گیرد، بلکه عناصر ناملموسی مانند زبان، هنجارهای اجتماعی و ارزش‌ها را نیز در بر می‌گیرد. انسان شناسان مدت هاست که فرهنگ را مورد مطالعه قرار داده‌اند تا بفهمند که چگونه بر رفتار انسان و ساختارهای اجتماعی تأثیر می‌گذارد. یکی از مفاهیم اساسی در انسان شناسی فرهنگی این است که فرهنگ آموختنی است. بر خلاف صفات زیستی که به ارث می‌رسند، ویژگی‌های فرهنگی از طریق اجتماعی شدن و آموزش به دست می‌آیند. از سنین جوانی، افراد آداب و رسوم و هنجارهای فرهنگ خود را از طریق تعامل با اعضای خانواده، همسالان و جامعه گسترده‌تر یاد می‌گیرند. این فرآیند انتقال فرهنگی تداوم شیوه‌های فرهنگی را در طول نسل‌ها تضمین می‌کند.

زبان یکی از اجزای حیاتی فرهنگ است که به‌عنوان رسانه‌ای اولیه برای انتقال و حفظ دانش فرهنگی عمل می‌کند. تنوع زبانی بازتابی از تنوع فرهنگی است که هزاران زبان در سراسر جهان صحبت می‌شود. هر زبانی راه‌های منحصر به فردی برای درک و تفسیر جهان را به همراه دارد. به عنوان مثال، برخی از زبان‌ها دارای کلمات و مفاهیمی هستند که در زبان‌های دیگر وجود ندارند و اولویت‌ها و تجربیات فرهنگی متفاوت را برجسته می‌کنند. مطالعه زبان و

فرهنگ که اغلب از آن به عنوان انسان شناسی زبانی یاد می شود، این روابط و چگونگی تأثیر آنها بر اندیشه و ارتباطات را بررسی می کند. (نوری & فارسی، ۲۰۱۶)

هنجارها و ارزش های فرهنگی یکی دیگر از جنبه های اساسی فرهنگ است. هنجارها قوانین نانوشته ای هستند که بر رفتار در یک جامعه حاکم هستند. آنها آنچه را که در زمینه های مختلف مناسب یا نامناسب تلقی می شود دیکته می کنند. از سوی دیگر، ارزش ها عبارتند از باورهای عمیق در مورد آنچه مهم و مطلوب است. هنجارها و ارزش ها با هم چارچوب اخلاقی یک فرهنگ را شکل می دهند و بر رفتار فردی و جمعی تأثیر می گذارند. برای مثال، فرهنگ های جمع گرا، مانند فرهنگ های بسیاری از جوامع آسیایی، بر اهمیت اجتماع و هماهنگی اجتماعی تأکید می کنند، در حالی که فرهنگ های فردگرا، مانند فرهنگ های ایالات متحده و اروپای غربی، استقلال شخصی و حقوق فردی را در اولویت قرار می دهند. (نعیمائی، ۱۹۹۸)

آداب و سنن نیز جزء لاینفک فرهنگ هستند. آنها حس تداوم و هویت را ارائه می دهند و افراد را به میراث فرهنگی و جامعه خود پیوند می دهند. آداب و رسوم می تواند از اعمال روزمره، مانند احوالپرسی و آداب و رسوم هنگام صرف غذا، تا رویدادهای مهم زندگی، مانند عروسی، تشییع جنازه و مراسم مذهبی باشد. این شیوه ها اغلب دارای معانی نمادین هستند و ارزش ها و باورهای فرهنگ را تقویت می کنند. به عنوان مثال، در بسیاری از فرهنگ ها، جشن گرفتن تعطیلات و جشنواره ها راهی برای ارج نهادن به رویدادهای تاریخی، اعتقادات مذهبی و پیوندهای جمعی است.

تنوع فرهنگی نشانه بارز تجربه بشری است. این نشان دهنده راه های بی شماری است که مردم از طریق آنها با محیط خود سازگار شده اند و خلاقیت و نبوغ خود را ابراز کرده اند. با این حال، تنوع فرهنگی نیز چالش هایی را ایجاد می کند، به ویژه در جوامع چندفرهنگی که در آن گروه های فرهنگی مختلف با یکدیگر تعامل و همزیستی دارند. در چنین شرایطی، مسائل مربوط به هویت فرهنگی، یکپارچگی و تضاد می تواند مطرح شود. درک و احترام به تنوع فرهنگی برای تقویت انسجام اجتماعی و درک متقابل ضروری است. (نبرد، ۲۰۲۰)

در زمینه آموزش، تنوع فرهنگی پیامدهای مهمی برای آموزش و یادگیری دارد. امروزه کلاس‌های درس به طور فزاینده‌ای چندفرهنگی هستند و دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی متنوع دیدگاه‌ها و تجربیات منحصر به فرد خود را به محیط آموزشی می‌آورند. آموزش مؤثر در کلاس‌های چندفرهنگی مستلزم آن است که مربیان از نظر فرهنگی پاسخگو باشند و دارایی‌های فرهنگی را که دانش‌آموزان به ارمغان می‌آورند، بشناسند و ارزش بگذارند. این امر نه تنها مستلزم آگاهی از تفاوت‌های فرهنگی است، بلکه شامل گنجاندن فعال دیدگاه‌های فرهنگی متنوع در برنامه درسی و شیوه‌های آموزشی است.

یکی از رویکردهای تدریس پاسخگوی فرهنگی، ایجاد یک محیط کلاسی فراگیر است که تنوع فرهنگی دانش‌آموزان را منعکس و به آنها احترام بگذارد. این را می‌توان از طریق راهبردهای مختلف، مانند استفاده از مواد مرتبط فرهنگی، جشن گرفتن رویدادهای فرهنگی، و ترویج گفت و گوی آزاد و محترمانه درباره تفاوت‌های فرهنگی به دست آورد. معلمان همچنین می‌توانند از آموزش‌های متمایز برای انطباق با نیازها و سبک‌های یادگیری متنوع دانش‌آموزان استفاده کنند. با شناخت و پرداختن به ابعاد فرهنگی آموزش، معلمان می‌توانند به همه دانش‌آموزان در موفقیت تحصیلی و ایجاد حس مثبت هویت فرهنگی کمک کنند. (نادری‌گزالدینی & مرجانه، ۲۰۱۴)

یکی دیگر از جنبه‌های مهم آموزش پاسخگوی فرهنگی ایجاد روابط قوی با دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها است. درک زمینه فرهنگی زندگی دانش‌آموزان می‌تواند به معلمان کمک کند تا تجربیات یادگیری معنادارتر و جذاب‌تری ایجاد کنند. این امر مستلزم آن است که معلمان از نظر فرهنگی شایستگی داشته باشند، دانش، مهارت و نگرش لازم برای تعامل مؤثر با دانش‌آموزان با پیشینه‌های فرهنگی متنوع را داشته باشند. شایستگی فرهنگی مستلزم یادگیری مداوم و تأمل در خود، و همچنین تعهد به چالش‌برانگیز بودن سوگیری‌ها و کلیشه‌ها است.

علاوه بر شیوه‌های کلاس درس، سیاست‌ها و شیوه‌های سازمانی گسترده‌تر نیز در حمایت از تنوع فرهنگی در آموزش نقش دارند. مدارس و سیستم‌های آموزشی باید محیطی فراگیر و عادلانه ایجاد کنند که تنوع فرهنگی را ارتقا دهد و نابرابری‌ها را برطرف کند. این می‌تواند

شامل اجرای سیاست‌هایی باشد که از جذب و نگهداری کارکنان متنوع، ایجاد توسعه حرفه‌ای در زمینه شایستگی فرهنگی، و اطمینان از اینکه برنامه درسی منعکس‌کننده تاریخ‌ها و مشارکت‌های گروه‌های فرهنگی مختلف است، باشد. (میرزاحمدی، ۲۰۱۲)

مفهوم فرهنگ نیز با مسائل قدرت و نابرابری تلاقی می‌کند. هژمونی فرهنگی، تسلط یک گروه فرهنگی بر گروه‌های دیگر، می‌تواند منجر به به حاشیه راندن و سرکوب فرهنگ‌های اقلیت شود. این امر می‌تواند به طرق مختلفی مانند تحمیل زبان مسلط، کنار گذاشتن شیوه‌های فرهنگی اقلیت‌ها، و تداوم کلیشه‌ها و تعصبات ظاهر شود. پرداختن به این پویایی‌های قدرت برای ایجاد جامعه‌ای واقعاً فراگیر و عادلانه ضروری است. در آموزش، این نه تنها به معنای شناخت و ارزش‌گذاری تنوع فرهنگی است، بلکه به معنای تلاش فعالانه برای رفع موانع سیستمی و ترویج عدالت اجتماعی است.

جهانی شدن چشم‌انداز تنوع فرهنگی را بیشتر پیچیده کرده است. افزایش پیوستگی جهان به تبادل فرهنگی و تعامل بیشتر منجر شده است که در نتیجه هم فرصت‌ها و هم چالش‌ها ایجاد می‌شود. از یک سو، جهانی شدن گسترش ایده‌ها، فناوری‌ها و شیوه‌های فرهنگی را تسهیل کرده، جوامع را غنی کرده و نوآوری را تقویت کرده است. از سوی دیگر به یکسان‌سازی فرهنگی و فرسایش فرهنگ‌های محلی نیز منجر شده است. پیمایش در این پیچیدگی‌ها مستلزم تعادل دقیقی بین پذیرش پیوستگی جهانی و حفظ تنوع فرهنگی است. (موسوی‌لر & اشرف، ۱۹۹۸)

ترکیب فرهنگی، ترکیب عناصر مختلف فرهنگی، یکی دیگر از پیامدهای جهانی شدن است. این پدیده در جنبه‌های مختلف زندگی معاصر، از آشپزی و مد گرفته تا موسیقی و رسانه مشهود است. ترکیب فرهنگی مفاهیم سنتی فرهنگ را به عنوان ثابت و محدود به چالش می‌کشد و ماهیت سیال و پویا هویت فرهنگی را برجسته می‌کند. در آموزش، این به معنای شناخت و ارزش‌گذاری تأثیرات فرهنگی متنوعی است که هویت و تجربیات دانش‌آموزان را شکل می‌دهد.

فناوری همچنین نقش مهمی در شکل‌دهی پویایی‌های فرهنگی معاصر دارد. ظهور رسانه‌های دیجیتال و فناوری‌های ارتباطی نحوه تعامل مردم با فرهنگ را تغییر داده است. به عنوان

مثال، رسانه های اجتماعی به یک پلت فرم قدرتمند برای بیان و تبادل فرهنگی تبدیل شده اند که به افراد امکان می دهد محتوای فرهنگی را از سراسر جهان به اشتراک بگذارند و مصرف کنند. با این حال، نگرانی هایی را در مورد شکاف های دیجیتال و پتانسیل تخصیص فرهنگی و ارائه نادرست نیز ایجاد کرده است. (مهرمحمدی et al., 2001)

مفهوم فرهنگ برای درک جوامع انسانی و شیوه های متنوعی که مردم در آن زندگی می کنند و با آنها تعامل دارند، مرکزی است. این طیف وسیعی از عناصر، از زبان و هنرهارها گرفته تا آیین ها و ارزش ها را در بر می گیرد و هم آموخته می شود و هم به نسل ها منتقل می شود. تنوع فرهنگی یکی از ویژگی های تعیین کننده تجربه انسانی است که هم فرصت ها و هم چالش هایی را به ویژه در زمینه آموزش ارائه می دهد. تدریس مؤثر در کلاس های چندفرهنگی مستلزم پاسخگویی فرهنگی، شایستگی و تعهد به برابری و شمول است. همانطور که جوامع به تکامل و جهانی شدن ادامه می دهند، اهمیت درک و احترام به تنوع فرهنگی برای تقویت انسجام اجتماعی، درک متقابل و جهانی عادلانه تر و فراگیرتر همچنان اهمیت دارد.

دیدگاه های تاریخی در مورد چندفرهنگی

چندفرهنگی به عنوان یک مفهوم و عمل، ریشه های تاریخی عمیقی دارد که در اعصار و تمدن های مختلف امتداد دارد. تکامل آن به فرآیندهای گسترده تر مهاجرت انسانی، مبادلات فرهنگی و ایجاد جوامع پیچیده گره خورده است. درک دیدگاه های تاریخی در مورد چندفرهنگ گرایی مستلزم بررسی دقیق این فرآیندها و روش های بی شماری است که در آن گروه های فرهنگی متنوع با یکدیگر تعامل، همزیستی و تأثیرگذاری بر یکدیگر داشته اند. (ناصر، ۲۰۲۱)

در دوران باستان، چندفرهنگی اغلب نتیجه فتوحات و گسترش امپراتوری ها بود. به عنوان مثال، تمدن های مصر باستان، بین النهرین و دره سند، در حال ذوب گروه های قومی، زبان ها و سنت های مختلف بودند. تمدن مصر که به خاطر دستاوردهای چشمگیر خود در معماری، هنر و نوشتن شناخته می شود، تحت تأثیر نوبی ها، یونانی ها و سامی ها و غیره بود. به همین ترتیب، بین النهرین، مهد تمدن، شاهد آمیختگی سومری ها، اکدی ها، بابلی ها و آشوری ها